

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԻՐԱՎՈՒՆԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆ 2 ՈՐԵՔՏԱԲԵՐ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պաշտոնի համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Արտատպանի համար (երկու քիւր մեկ
արտով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
Անդրիկայի » 2.60 տոյ վեցամսեայ 1.50
ԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եւայլն դրկել հետեւեալ հասցեով
ИПРАВУННИКЪ «ІРАՎՈՒՆԿ» Л.ՐԱՎՈՒՆԿ. — ՎՍՈՒՆԱ (Պուլկարիա)
Редация на ВѢСТНИКЪ
„И р а в у н к ъ“
ВАРНА (България)

Rédaction du journal
„Ira vounk“
V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դաստաւ
ները միայն կը հրատարակուին աւ
րոյցովի կամ մասաւր:
Դանուցման տոյր 20 սակերով. երե
ւեմ աւելի անգամներու համար 20 0/0
գնել կը շինի:

ԱՆՃԱՏԻ ՄԵ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

«Կտէր անքանակի վերջը՝ որ
«Ամբողջ մեծացեալ մասը չը
«վարակուի»»

Յուշալի է թէ եւ որ նորէն տխուր
ու ցուալի դեր մը ստանձնելու գը
րութեան մէջ կը գտնուիմ, բայց ինչ
որ կը վերաբերի ժողովուրդի շահուն
եւ օգտակար է հանրային գործին,
պարտաւոր եմ միշտ սիրով ստանձնե
լու այն դերը եւ կատարել կարողու
թեան չափով, որչափ տխուր եւ ցա
ւալի ըլլայ:

Ինչպէս յեղափոխական զինուորի մը
պարտականութիւն է կռուիլ բռնու
թեան դէմ իր ազգի եւ հայրենիքի
ապստոթեան համար, նմանապէս ալ
պարտական է յեղափոխական ապա
րդի վրայ սկստացող կասկածելի
ներքին իրենց իսկական գոյնով ներ
այացնել ժողովուրդին:

Ինչ փոյթ ժողովուրդին երբ յեղա
փոխական մը մոտնալով իր նուիրա
կան պարտականութիւնը միշտ կը
տեսնէ ինքզինք փառաց ի փառս հաս
նելու երեւակայական սեւ երազներով
մրափել եւ այդ մրափումէն վերջ
ինքզինքը գտնէ հոն՝ ուր որ էր ար
դէն, ինչ փոյթ ժողովուրդին որ գոր
ծիչ մը տեսակ մը աշխատի ձեւի տակ
իր անցեալի մէջ շատ խոշոր եւ ծի
ծաղելի սուտեր գետեղելով լրագրաց
նելով կընէ եւ «կենսագրութիւն» խո
րագրով կը հրատարակէ: Եւ վերջա
պէս՝ ինչ փոյթ որ այդ տեսակ գոր
ծիչ մը իր երազներ եւ օրային երե
ւակայութիւններ իրականացած չը
տեսնելով կ'սկսի զղջալ եւ վա՛յ կար
գալ ըսածին ըսելով. «աւա՛ղ փառա
ցըս անցաւորին» բացագանչութիւննե
րով հոգեմեծ հառաչներ կարծակէ
լով ժողովուրդի աննշան դաւակ մը

երբ կը տեսնէ որ այդ կարգի գործիչ
ներ կ'սկսին իրենց ընթացքով յեղա
փոխական գործին վրայ անպատու
թեան չուք մը ձգել, ժողովուրդի ձա
կատարելին հետ խաղալ, եւ վերջա
պէս յեղափոխական ապարդեղ իրենց
չանտակալութեանց վայր մը դարցնել,
այն ալիս ատեն իր անհատական պար
տականութիւն կատարելու նպատա
կաւ կ'սկսի ձայն բարձրացնել, հա
լածել հարուածել, եւ դիմակադերծ
ընելով իբր յեղափոխական անպէտ
եւ վնասակար տարր արտաքսել առ
պարէս այդ կարգի յեղափոխական
ները եւ գործիչները:

Մենք իր վերջի խնդիրներուն ա
ւելի մօտէն ծանօթ եւ պրպտողնե
րէն մէկն էինք, ամենքն աւալ մենք
զղուանքով մը ու արհամարհանքով
մը երես դարցնէինք իրմէն, ինչպէս
մինչեւ ցարդ նոյն վարմունքն ունե
ցած էինք իր նմաններուն հետ: Ուս
տի քանի մը անգամ ուղղակի եւ թէ
անուղղակի կերպով իրեն հասկցու
ցած էինք որ այլ եւս չմօտենայ եւ
չը տեսնուի մեզ հետ, բայց ցաւ է
ըսել որ ինքք մեր այս պարզ եւ ու
րոշ անհրաժեշտութիւններ լաւ հասկնա
լով հանդերձ, չը հասկնալ կը ձեւա
ցնէր: Իր ծրագրերը գէշ չէր, եթէ եր
բէք յաջողէր:

Պ. Վարդո կուզէր իր վարկաբեկու
թեան դարման եւ անկումի կանգնու
մն մեր հետ տեսնուելուն եւ բարեկամ
մնալուն մէջ գտնել, ուստի մենք իր
յամատուութիւնը տեսնելով, երկիցս ան
գամ ըսինք:

«Պ. Վարդո՝ ժողովուրդը թէ բացա
կայութեան եւ թէ երեսիս կըսէ:—
«Այդ անպատու պարտին հետ տես
նուիլը քեզի պատիւ չը բերեր»:
Իրաւէք Պ. Վարդոն այս քաղցրէն
քանի մը օր վերջ ինչ ըրաւ. — Իր սո
վորական յատկութիւնով հայհոյալից
երկաղով մը մեզ կը հրաւիրէր հը
րապարակ գալ եւ չափուիլ իր հետ:
Մենք իր երկաղով կարգալէ վերջ
ըսինք. այս ողորմելին բերնով եւ
գրէով հայհոյելու համար ստեղծուած
է. բոլորովին ինկած է եւ այլ եւս
վերականգնելու յոյս չկայ, խելագա
րի նման իր չուրջ գտնուած ցեխեր
առնելով եւ առանց ալ ու ձախ նա
յելու իր գէմ ելլողին կը չարտէ:
Ճիշդ խօսելով ցաւ զգացի — քանի
որ հայ մըն էր վերջապէս — որ զին
քը այդ վիճակին մէջ տեսնելով գտնէ
համեստութեան ձեւով չղջանեցայ
երկաղով մը պատասխանելու ան
պատուութիւն յանձն առնել:

Բարեկամներս չիւրեց նամակներով
28 սնտուկի եւ Տիկնանց մասնաձեւ
դի խնդիրներու մասին տեղեկութիւն
ներ ուղարկէին, նամակներուն պա
տասխանել հարկ չկար քանի որ կըս
-

պատէի այդ խնդիրներու կարգադրու
թեան եւ բարարութեան. իսկ հա
կառակ պարագային մտադիր էի ար
դէն հրապարակաւ պարզել այս խն
դիրները:

Վերջի քանի մը օրուան ճամբոր
դութեան միջոցին տեսայ որ հայեր
ընդհանրապէս կը հետաքրքրուէին առ
խնդրով եւ թէ նախկին ընկերներս
ու բարեկամներս կըստիպէին որ օր
առաջ հրապարակեմ այդ խնդիրները,
ուստի խոտադայ քանի մը օրէն յե
տոյ հրատարակել:

Հաւանական է որ Պ. Վարդո ա
ռա՛ց այդ գ ու թեան վերջնալու
նպատիւով. սկսի իր ծանօթ յատկու
թիւններով եւ Ա.Ս., Հիւլէ եւ Կէտ (1)
կեղծ անուններու տակ պատասխանել
կամ գրել:

Թերեւս այդ պարուն իր ամենաստոր
զէնքին զիմէ զիս մոտեցու համար,
զայնակցութեան հակառակ ներկայա
ցնել, թող քնաւ չը փորձէ այդ բանը
րենելու, քանի որ նամակներս կենդա
նի վկաներ են որ միւս կուսակցու
մէն եղած եմ Դաշնակցական կուսակ
ցութեան, Այո՛, կը սիրեմ նաեւ միւս
կուսակցութիւններն ալ, բայց կուսակ
ցութեանց մէջ գտնուած բազմաթիւ
գիւրներ ու խաչագողներ սոսկալի կեր
պով կատեմ եւ իրենց գլխակներ պատ
ռելու բնաւ չեմ վարանիր: Բա ի է
մեզ յուսալ եւ թէ պատճառներ ու
նիք այդպէս հաւատալով թէ Դաշնակ
ցութիւնը Պ. Վարդոի անուղղայ
րենցքը — անբուժելի վէրքը — ի նր
կատի ունենալով ներկայացուցիչ ըլ
լալէ պիտի դադրեցնէ ու քիչ օրէն բո
լորովին պիտի արտաքսէ Դաշնակցու
թեան լուգուած եւ պղտորուած մըտ
քեր հանդարտեցնելով: Իսկ ուր, ժո
ղովուրդը «ըսի ըսաւ»ներ թերթերու
մէջ կարգալէ այլ եւս ձանձրացած ու
զղուած է. հետեւաբար եւ այդ պարո
նի բոլոր գրութիւններուն բնաւ երբէք
չպիտի պատասխանեմ, այլ միայն մէկ
միջոց մը կրնարեմ որ ամենէն բարե
րար ու կարուկն է:

Եւ գրածներս ամբողջութեամբով ապա
ցուցանելու պարտաւոր եմ եւ ամբառ
տանալ Վարդոն ինչպիսիք արգարա
ցնելու իրաւունք ունի, հետեւաբար
եւ կատարելեմ տեղայս բանիմաց,
պատուաւոր եւ չէզոք սոցալիստներէն
ընկերական ատենի կազմել եւ այդ ա
տենաւ վճռէ յանդուրի պատիւն:

Իրեւմ Պարոն Վարդոն այս առաջար
կըն չպիտի ընդունի, ինչպէս չընդու
նեց եւ հակառակեցաւ 28 սնտուկի
համար կազմուելիք ընկերական ատ
ենին:

Պարոն Վարդոն պատուաւոր եւ հա
մատ ձանձրուած տիկին մը՝ օրիորդ
(1) Այս անուններու տակ գրելն ին
քն անձա՛մբ ըսած է մեզ եւ այդչափ
ալ ստախոսութիւն ի հարկէ իրմէն չը
յուսացու իր:

մը՝ եւ պարուն մը կը հրաւիրէ պետա
կան դատարան, ի՞նչ զարմանալի եւ
ցաւալի բան. կը ցաւիմ որ զեռ կուզէ
իր անկումէն վերականգնելու ճիգեր
ընել, եւ իրեն վերաբուծանքէ օձիք
ազատել ու ժողովուրդի աչքին թօզ
փչել. աւանց գիտնալ ձեւացնելու թէ
այլ եւս ո՛ւշ է...:

Յեղափոխական տիկիններ եւ օր
որներս օտար դատարաններուն ներկա
յացնելու եւ յեղափոխական հաշիւներ
այդ դատարանին մէջ մաքրել, ասկէց
աւելի ամոթ եւ անպատուութիւն կր
նա՞յ ըլլալ ժողովուրդի մը համար. արդ
եօք այդ պարուն առանց կարմրելու
կարո՞ղ է մատնանշ ընել եւ ցոյց տալ
որ եւ իցէ ազգի մը յեղափոխականներ
որ իրենց հաշիւներ օտար դատարան
ներու առաջ կարգադրու ըլլան, հետե
ւաբար բնաւ ներելի չէ իրեն օղոր
վուրդի մը պատուին հետ խաղալ:

Պարուն ներկայացուցիչը շատ լաւ
գիտէ որ արկնանց մասնաձեւի գի խն
դիրը հրապարակ հանող եւ եղած եմ
եւ թէ չը կրնար ու բանալ որ ուրիշ
մը միջոցաւ կուզէ ինծի լուր զրկելով
որ Տիկնանց Մասնաձեւի խնդրին չը
միջամտեմ. արգեօք ինչո՞ւ: Ինքք լաւ
գիտէ պատճառը: Ուրիշն ինչո՞ւ փո
խանակ գիս դատարանին յանձնելու
ուրիշներ կը յանձնէ. այո՛, եւ իբր
հայ ժողովուրդի գաւակը իրաւունք
ունիմ հետաքրքրուելու, իմանալու եւ
հաշիւ պահանջելու թէ, ինչո՞ւ այդ
զեղծու մեք տեղի ունեցած են, սա
ն. թիմներով հաւաքուած այդ խոշոր գու
մարներ ի՞նչ եղաւ եւ կամ ո՞ւր մնա
ցին...: Հետեւաբար եթէ այդ պա
րունը «անպատճառ» կուզէ յեղափոխա
կան հաշիւներ օտար դատարանի մէջ
մաքրել, եթէ այդ պարունի բոսած լոկ
սպանաւոր մը չէ, եւ եթէ երբէք այդ
պարուն անչափ քաջութիւն ունի դա
տարան գիմելու, եւ ի սրտէ յարգելով
Պուլկարական օրէնքները միշտ պատ
րաստ եմ սիրով եւ յօժարութեամբ րն
գունել պետական ատենի հրաւիրագր
ըր եւ արձակած վճիռները:

Յ. Կ. ՃԱՆԿԻԻԼԵԱՆ
Վառնա 1900 6 Յունիս

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՆ

Կառավարական պատուէրի մը համե
մատ տեղական բոլոր թերթերը անց
եալ չարթու չը հրատարակեցան:
Նոր օրէնքի մը հետեւանօք, թիր
թիս պատասխանատու փոխել հար
կադրուած ըլլալով, գիմեցինք Տիրա
Տօթթէօր Մ. Վարդանեանի, որ իրա
ւունքի կուսակցական թերթ մը չըլա
լը նկատի առնելով, բարեհաճեցաւ ըս
տանձնել անոր պատասխանատուութիւ
նը:

Պաշտոնի համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Արտատպանի համար (երկու քիւր մեկ
արտով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
Անդրիկայի » 2.60 տոյ վեցամսեայ 1.50
ԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եւայլն դրկել հետեւեալ հասցեով
ИПРАВУННИКЪ «ІРАՎՈՒՆԿ» Л.ՐԱՎՈՒՆԿ. — ՎՍՈՒՆԱ (Պուլկարիա)
Редация на ВѢСТНИКЪ
„И р а в у н к ъ“
ВАРНА (България)

Rédaction du journal
„Ira vounk“
V A R N A (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դաստաւ
ները միայն կը հրատարակուին աւ
րոյցովի կամ մասաւր:

Դանուցման տոյր 20 սակերով. երե
ւեմ աւելի անգամներու համար 20 0/0
գնել կը շինի:

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դաստաւ
ները միայն կը հրատարակուին աւ
րոյցովի կամ մասաւր:

Դանուցման տոյր 20 սակերով. երե
ւեմ աւելի անգամներու համար 20 0/0
գնել կը շինի:

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դաստաւ
ները միայն կը հրատարակուին աւ
րոյցովի կամ մասաւր:

Դանուցման տոյր 20 սակերով. երե
ւեմ աւելի անգամներու համար 20 0/0
գնել կը շինի:

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դաստաւ
ները միայն կը հրատարակուին աւ
րոյցովի կամ մասաւր:

Դանուցման տոյր 20 սակերով. երե
ւեմ աւելի անգամներու համար 20 0/0
գնել կը շինի:

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւն
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դաստաւ
ները միայն կը հրատարակուին աւ
րոյցովի կամ մասաւր:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բարիկ, յունիս 10

Բարիկի հիշարները

Այս վայրկեանիս երկու վեհա. պետներ Բարիկի հիշարներն են. ա. առջինը Շուշուի Օսկար Բ. Թա. գաւորն է, իսկ երկրորդը Պարսից շահը, որ երեկուրէն է վեր Բարիկ կը գտնուի իր բազմաթիւ հետեւորդներով:

Կը պատմեն թէ — առանց պաշտօնական կերպով պնդելու — իստախոյ թագաւորն ալ իր թագա. ժառանգ որդւով Բարիկ պիտի գայ ցուցահանդէսն տեսնելու. այս լուրը բոլորովին պաշտօնական պիտի ըլլայ քանի մը օրէն:

Թրանսկաստի թաւմին թաւումը Երէկ՝ կիրակի տեղի ունեցաւ Թրանսկաստի բաժնին բացումը ցուցահանդէսին մէջ: Ամբողջ օրը ժողովուրդը տեսնելու գնաց այդ բաժնիը և Պօէրնիու նպատակաւ ցոյցեր կատարեց: Յիշատի Թրանսկաստի բաժնին բացումը տեղի կունենար ճիշդ Բրէթօրիայի առման երկրորդ օրը, այն վայրկեանին երբ Անգղիա իր նպատակը կը յայտնէր աշխարհի երեսէն հաբու ափրիկեան երկու հասարակապետութիւնները ջնջելու: Թրանսկաստի կառավարութիւնը իր ցուցադրական բաժնիը հասարակութեան առջև բանալով, իմացուց Բարիկ ժողովուրդը ազգերուն թէ հակառակ իրենց ազգային սուգին չէին ուզեր իրենց իրաւունքէն ետ կենալ:

Քրիւկէր նախագահը՝ տեսակցութեան մը մէջ որ պատմական արձան մը պիտի մնայ, յայտարարեց թէ բնաւ չպիտի ուզէ կը ռիւը թողուլ: Երէկուան բացումը միեւնոյն նպատակը կը յայտնէ:

նա ցոյցի մը չափ զօրութիւն ունի որն ամենքն հասկցան:

Երբ կը տեսնենք Թրանսկաստի բաժնին ազգային ինտկարանները իրենց ազգատուութեան և պարզութեան մէջ, այն կոշտ կահ կարաւորը գետնի վրայ, տուներու այն սենեակները որոնք մինչև ձեռքունը չբարձրացող պատերով բաժնուած են իրարմէ, կը հասկցուի որ ոսկին չէ որ Պօէրնիու քաջաւորութիւնը վառեց:

Անոնք աւելի կապուած են այդ թշուառութեան քան թէ հարբատութիւններուն, այն երկիրը ա. նոնք գրաւեցին վայրի անասուններէն եւ աւելի վայրենի սեւեւ. ընէ. անոնք հոն հաստատուեցան Անգլիոյ ձեռքէն փախչելու համար: Անոնք կը կարծէին թէ զիրենք հոն հանգիստ պիտի թողէին իրենց Աստուծոյ ծառնէն կարգաւոր և իրենց սողմանիքը երգելու, աշխատելու, իրենց որդիքը մեծցնելու և խաղաղութեամբ մեռնելու: Իրենց փափաքած, իրենց իտեալը այնքան բարձր բան մը չէր որ մտածէին թէ չպիտի կարենան ա. նոր հասնիլ:

Բայց ուստի, այն երկրին մէջ ուր իրենց արօքը կը գործէր, ու կիի հանքեր կային. բոլոր երկրի անօթիները հոն վազեցին. հարստութեան փափաքով երեւակայութիւններով բացաւաւորեցին: Այդ երկրորդ հարստութիւնը, որ հարստութիւնը ազգի մը պատկանէր, այսինքն Անգլիային: Թրանսկաստի Պօէրնիու ձեռքը թողուց քաղաքակրթութեան գէժ ու ճիւղ մը գործի կը նշանակէր: Ոսկին անոնց համար է որոնք կարող են զանազան գործածել՝ եւ Սէսի Ռօսի եր, Ճէմսըններ, Չէմպլայններ, սեղանաւորներ, բարձր ու փոքր բազմաթիւ գործիքներ, տաղանթներ և նոյն իսկ իմարտներ յարձակեցան Թրանսկաստի վրայ և սկսան թաղանիւղ զայն, եւ որովհետեւ Պօէրնիու կը գիւժարէին, զօրաւորն Անգլիային, գոնէ՝ ուղղելու համար համաժողովուրդական ուրիշ երկիրներու հայերուն որոնք վերոյիշեալ թղթակցութիւնը կարգացած ատենին չեն կրնար անշուշտ երեւակայել թէ այնքան զեղեցիկ յարգարուած նորաւելի մը կը ծաշակեն:

Ընթերցողները անշուշտ չեն ոպասեր մեզիս պատասխանել այն անվայելուչ բացատրութիւններուն, զորոնք Թարթուսի բարեկրթ թղթակցի ինքզինքին հերած է գործածել իր վերոյիշեալ թղթակցութեան մէջ, եւ որոնք հիւսիսային թիւն չորհած է «Շարժում»-ի նոյնքան բարեկրթ խմբագրապետը: Ուրեմն այդ վրեժեան բոլոր հայհոյութիւնները փողոցի հետեւաւորով, կանցնինք պատմութեան և գիւլտութիւններու քննութեան:

«Շարժում»-ի թղթակցութիւնը կարելի է երկու մասի բաժնել. Ա. Աղքատախնամ ընկերութեան շտաբի տեղի ունեցած զգաւոր. Բ. Տեղական ազգային գործերու ընդհանուր վիճակը: Սկսինք ուրեմն մանրակրկիտ քննութեան ենթարկել խնդրոյն այս երբ

բիտն, ստատուածաշնչական Այրիոն 250,000 հոգի զրկեց մէթոսով ջախջախելու այն քրիստոնեաները այն Աստուածաշնչական Պօէրնիու: Եւ կիսեմ հոգով արող ներշնչութեամբ՝ Ուրիտգորի ճամբուն վրայ, դովեց կղերականները: Եւ ջարդը՝ խաղաղութեան դեպքում, ժողովէն յետոյ լուսթիւն պահեց տխրօրէն:

Հանրապետական Յրանաւն, ա. մօթալից իր ճակատը ծռեց. բոլոր ժողովուրդները զայրոյթի ձայններ ունեցան ու կառավարութիւնները միջամտութեան խօսք մը ընելէ յետոյ անտարբեր մնացին: Պօէրնիու խեղճ ազգաբնիկ, դուք այդ միջազգային Յուդահան գէտին մէջ, բոլոր ազգերուն սըրտի խալթ պիտի պատճառէք եւ այն եռագոյն ծաղկեփունջը զոր գործաւորներ բերած գրած են այն կոշտ սեղանին վրայ (Յոյսա. հանդէսին մէջ) և որուն վրայ գըրուած է քրեականական սխալով մը «Կիսեց Պօէրնիու» յայտարարութիւնը ունեցող անձանց կարծքը կը ծռեցէ և շքերէն արցունքներ կը հոսէ:

Մեծ գունդը

Բարիկի արուեստահանդէսին մէջ երկրային մեծ գունդին բացման հանդէսը տեղի ունեցաւ բնորոշ բազմութեան մը առջև: Ամբողջ օրն ու գիշերը նշանուոր անձեր յաջորդաբար այցելեցին այս գեղեցիկ յիշատակարանն որոյ արտաքին երևոյթը միայն բաւ է տեղուն հիացումը գրաւելու: Այցելուին սքանչացումը կաւենայ երբ մանաւանդ հակա զուտիւն ներքին մասերը գիտէ: Երկրագուն. տըն երեք յարկերու բաժնուած է, Առաջին մասին մէջ կը տեսնուի գունդին հիւր, որուն շուրջը զարդարուած է ծաղկեփունջ և տուն կերպով: Անոր վրայ յարկին մէջ հաստատուած է ճաշարան մը: Երբ որդը յարկը կը ներկայացնէ երկրին իր ամբողջ լուսաւորներով: Այնպէս թեւեւ մէջ երկիրս յամրօրէն կը դառնայ իր առանցքին

վրայ: Կարծես թէ այցելուներն եթերական վերնագաւառներու մէջ կը շրջին և աշխարհներու ճըշմարիտ յեղաշրջման մը հանդիսատես կը լլան: Երկու սանդուղներ կա. առջնորդին այցելուին երկրին մէջ, Հասարակածէն կը տեսնուի երկինքը մէկ մասն որոյ լուսաւորներն միեւնոյն ժամանակ կը ծագին ու կանհատանան մեր հորիզոնին վրայ: Աւելի վերը կը գտնուի Բարիկի յայտնութիւնը: Վելլուպէսայցեուն կը տեսնէ Հիւսիսային բեւեռը և կը հետեւի Լուսնոյ գանգաւ երեւոյթներուն՝ երկրին շուրջ իր կատարած շարժման մէջ: Արուեստահանդէսի այս հակա իրկ. լուսաւոր խիստ օգտակար պիտի ըլլայ, գիտութիւններու ամենէն հետաքրքրականն և ամենէն դժուար մասը հասարակութեան մաս չիլի ընծայելով:

ՄԵՐ ՊԵՏԱՍԻԱՆԸ

Կարգալով «Շարժում»-ի 233 թիւին մէջ, մասնաճիւղիս ուղղալ Պ. Արմախիի նամակը, կ'ըզանք մեր կրօնական պատասխանել ժող. վերջին:

Մասնաճիւղս մէկ տարուան շրջանին մէջ իր ունեցած խումբերէն բաժնեկրին ու նաւերներ հաւաքած է 142 ֆր. 40 անգլ.:

Իսկ մասնաճիւղիս միջոցաւ կազմուած վիճակահանութեան հազար (1000) տոմսակները (որոնց՝ իրաւ. քունչիւր մէյմէյ ֆրանք կարծէր) ծախուած են մեր եւ կոմիտէի միջոցաւ որոնցմէ 276 ֆր. միայն ստացած ենք: (*)

Մասնաճիւղիս միջոցաւ կազմուած

(*) Քանի որ 1000 ֆրանքի տոմս ծախուել է, ինչպէս կը լլան որ միայն 276 ֆրանք Ձեզ կը յանձնուի: Քանի որ վիճակահանութիւնը ուղղակի Ձեր պատասխանատուութեան ներքեւ կազմուած է, հապա ո'ւր մնաց 724 ֆրանքը:

ԱՂԵՔ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

— 0 —

Աղեքսանդրիա, 4/17 Նոյնիս

«Շարժում» լրագրի 221 թիւին մէջ Աղեքսանդրիայէն Ռ. Վ. Կիզ՝ սկրզր-նատառերով թղթակցութիւն մը հրատարակուած էր, որուն հաղորդած տեղեկութիւնները ծայրէ ծայր խեղաթիւրուած են: Ուրիշ առիթով ալ պատեհութիւն ունեցանք մասնաշինի ընելու այս էջերուն մէջ «Շարժում»-ն: Աղեքսանդրիոյ թղթակցներուն ուղղա. մտութեան կշիռը: Կ'հրեւայ թէ կարգ մը մարդիկ, զրիչը ձեռք առած ատեններին, բոլորովին կը մոռնան թէ ճշմարտութիւնը չկրնար երկար ատեն կեդծիքի կաղապարին մէջ թափուել և իրենցմէ նուազ կը քոտ ու աւելի ուղղամիտ գրողներ պարտականութիւն կը զգան խեղաթիւրումները երեւան հանելու եւ բուն իրողութիւնը անսեթեւեթ պարզելու ընթերցողին առջև:

«Շարժում»-ի անձնաթիւ գրողը այս անգամ նմանօրինակ պարտականութիւն մը կը դնէ մեր վրայ, եթէ ոչ Աղեքսանդրիացիները կամ «Շարժում»-ի թղթակցին ընկերները լուսաբանելու (որոնք արդարեւ լուսաբանուելու պէտք

կու բաժնորմները եւ պատմեք իրողութիւնները իրենց իսկական գոյնով, առանց կարմրելու մեր քաղաքացիութեան սակ բացատրուած ո' եւ է զէպի համար որու ամբողջ պատասխանատուութիւնը սխալածար կատանանք:

• • •

Տիար Հայկ Էքզիլէրի Թաղ՝ խորհրդայն պաշտօնավարութեան օրով, Աղք. ընկերութիւնը զրկելէ կազմալուծեալ վիճակի մը ենթարկուած էր: Որոշ թըւով անդամներ կային որոնց անդամա. վճարները Թաղ՝ խորհրդայն ձեռքը կը գտնուէին, բայց Դիւան ու Տնօրէն ժողով գոյութիւն չունէր: Թաղ՝ խորհրդայն կառավարող մը անդամաւորներէ զոյացած հասոյթը անբաւական է ազգաբնոյց պէտքերը հոգալու եւ հասոյթներու նուազութեան պատճառն ալ ընկերութեան կազմալուծեալ վիճակին է՝ որոշեց, թաղեցիներու օժանդակութեամբ, ընկերութիւնը վերստին կազմակերպել և այս նպատակով հրաւեր զրկեց կարելի եղածին չափ շատ թուով թաղեցիներու, անդամ եւ ո'չ անդամ, որոնք երկու անգամ բնագահուր ժողով գումարեցին, 1899 տարւոր վերջերը, Աղք. Առաջնորդարանի

մէջ, առժամայն ատենապետութեամբ Թաղ՝ խորհրդայն ատենապետ Տիար Յովհաննէս Մուրաֆեանցի: Այն ատեն երկայ գտնուողներուն մէջէն Թաղ՝ խորհրդայն հակառակ տարրը ամբողջ պատասխանատուութիւնը այս վերջինի վրայ բեցոցեց, յայտարարելով թէ, ժողովուրդը Թաղ՝ խորհրդայն հակալիք ըլլալով եւ ընկերութեան կանոնադրին ալ կաշկանդած ըլլալով ընկերութեան հործելու ազատութիւնը՝ ո'չ որ պիտի ուզէր անոր օժանդակել որչափ ասն որ այն ժամանակուան Թաղ՝ խորհրդայն պաշտօնի վրայ մնար եւ կամ ընկերութիւնը խորհրդայն ուղղակի հակա. դուրման տակ գտնուէր: Տիար Յովհաննէս Մուրաֆեանց պատասխանեց թէ Թաղ՝ խորհրդայն չի փափաքել որ իրեն զէմ եղած հակակրօնական պատճառով աղքատները տուժն ուսի եւ կը յօժարի որ Աղքատ. Ընկերութիւնը անկախ մարմին մը նկատուի, բարեփոխելու կանոնադրով մը զոր ներկայ գտնուող հրաւերաւորը կարող ըլլայ խմբագրել ինչպէս որ իրենց հաճոյ է: Կանոնադրի՝ զոր թաղ խորհուրդը պատրաստ է աչքերը դրվաւերացնել, պայմանաւ որ աղքատները օգտուին այդ կարգադրութեամբ: Այսինքն, Տիար Մուրաֆեանց կան

նուազանգէսի տոմարներու վա-
ճառուը (ինչպէս միւր նախագ-
նաւակաւ ըսած էինք) կոմիտէի
անդամներու ձեռքով ըլլաւ ըս-
պառած տոմարներու քանակու-
թեան վրայ տեղեկութիւն չու-
նինք։ Այդ նուազանգէսէն հա-
շիւ մը միայն ներկայացուցած են
եւ մեզ յանձնած 159 ֆր. 60 անթ.
որովհետեւ հոգացած է 97 ֆր. 30
անթ. (*)

Պ. Արմախիի եւ Պ. Գալայի-
տի յանձնած ենք 507 ֆր. 50
անթ. որոց համար ստացած ենք
ընկալագիրներ։

Այս մասնաճիւղս համառօտ կեր-
պով իր հաշիւներ պարզելէ վերջ,
այդ հաշիւներու մանրամասնու-
թիւնը պարտաւոր է ներկայացնել
կեր հարկ տեսուի։ Միայն թէ
մասնաճիւղս կուգայ նորէն շեշտել
այն հարցը թէ, մեր յանձնած վե-
րոյիշուող գումարներ ինչու չի հը-

(*) Ինչպէս Տիկինները կըսեն, նը-
ւազանգէսի տոմարներու վաճառուը
Արմախիի (Վարդո) կարգադրութեամբ
ըզմիթէի անդամներուն ձեռքով եւ-
ղած ու միայն իրենց 157 ֆրանք հա-
տոյթ յանձնուած է։

Ամեն ոք կը յիշէ 1898 փետրվար
10ի նուազանգէսի արտակարգ բազ-
մութիւնը եւ տոմարներու բարձր
գինը, հետեւեալք որ ոչ կընայ մը-
տածել թէ միմիայն այդչափ հատոյթ
գոյացած ըլլայ, մասնաւոր երբ տըղ
ուած տոմարէն եւ ոչ մէկ անվաճառ
տոմարի ետ դարձուած է տիկինաց
մասնախումբին։

Անկից քանի մը տարի առաջ, երբ
մասնաւոր տակաւին հայ գաղթական-
ները իրենց ալ եկած չէր, Հոգաբար-
ձութեան հսկողութեամբ Ազգ. վար-
ժարանի ի նպաստ տրուած ներկայա-
ցումէ մը 1600 ֆրանք հատոյթ կը գո-
յանար միեւնոյն սրահէն, միեւնոյն
գին տոմարով եւ բաղաւորաբար աւե-
լի քիչ բազմութեամբ մը, ալ ժողո-
վուրդը ինքը թող մտածէ 157ի եւ
1600ի միջեւ եղած ահադին տարբե-
րութեան վրայ, . . .

Ծ. Խ.

խանգ մտածութեամբ, խնդրեց ներ-
կայ ոչ-անգամ հրաւիրեալներէն որ
լիկ խորհրդոյ արարքները քննադա-
տող չի հանդիսանան, այլ դործնակա-
նապէս ապացուցանեն թէ ազգայնե-
րու բարիքը կը կախին իրենց նոր ան-
գամ արձանագրութեամբ Ազգ. ընկերու-
թեան։ Բոլոր ոչ-անգամները այս հը-
րաւերին համաձայն անգամ արձանագ-
րուեցան վերակազմելի Ազգ. ընկերու-
թեան։ Անմիջապէս Յանձնաժողովի
մը ընտրութեան ձեռնարկուեցաւ ու-
րուն յանձնուեցաւ նոր կանոնագիր մը
պատրաստելու հոգը։ Կանոնագիրը խըմ-
բագրուեցաւ. Ըեղծ. ժողովէն ընդուն-
եցաւ եւ թաղական խորհրդէն ալ ա-
ռանց ընդգրկութեան վաւերացուեցաւ։
Ժողովի անդամները զգոհութեամբ պատ-
ճառ մը չունէին, ըստ որում նոր կա-
նոնագրով Ազգ. ընկերութիւնը ան-
կախ մարմին կը հանդիսանար, ինչ որ
իրենց բազմաւորէն էր արդէն։ Ասկէ
վերջը ձեռնարկուեցաւ մայր գիւտին
եւ Տնօրէն ժողովոյ ընտրութեանց։

Թաղ. Խորհրդոյ հակառակ տարրը իր
ընտրելիները յատուկ կը քննէր, իսկ
Թաղ. Խորհրդոյ հետ մասնաւոր հաշիւ
չունեցող տարրն ալ իրեններն։ Պա-
տահեցաւ որ վերջինները յաղթանակը
տարին, ինչ որ պարտաւոր մարմինն

րատարակուեցան «Գրօշակ»ի մէջ
հակառակ մեզ տրուած պաշտօնա-
կան նամակներով եղած խոստմանց։

Իսկ զայով մեր հրաժարման
պատճառին շատ պարզ է հասկը-
նալ քանի որ մեր գրաւմներ չի
հրատարակուեցան «Գրօշակ»ի մէջ
եւ մեր նախարարները կը պահան-
ջէին ու մենք պատասխանատու
էինք, քանի որ միեւնոյն ժամա-
նակ Գրօշակցութեան վաճառարի
խմբակներն ալ իրենց պաշտո-
նական նամակով մեզ կիմացնէին
իրենց գրաւմներու նպատակէն չե-
ղիլ ու պիտե՞ն չի հաւանելը, հե-
տեւաբար մեր կասկածները կըրկ-
նապատկուելով, վերջին անգամ
մեր ալ գիմուս ըրինք եւ տեսնելով
մեր պահանջներուն բաւարարու-
թիւն չը տրուելը, աւելի լաւ հա-
մարեցինք գործէ քաշուիլ քան թէ
պատասխանատու մնալ։

Այս մեր վերջին պատասխանը
Հրաժ. տիկինաց մասնախումբ

ԼՐԱՔԱՂ

II. Հայրապետ Կոնստանտին
Լաւճախի մը շնորհիւ է Պուլկա-
րիոյ Այցելու հովիւ Գիւր Ը. Բար-
թոյի մէջ ու Վ. Պաղճեանի։

Այս առթիւ խմբագրութիւնս
կը փութայ շնորհակտել ն. Գի-
ւրապետութիւնը։

— Մշոյ Առաջնորդական Տեղա-
պահ Ը. Բարթէն վարդապետ
Պատրիարքարան ղրկած գրու-
թեամբ մը իմացուցած է թէ Տեղ-
ւոյն որբանոցին մէջ մանկապար-
ժութեան արհեստը հաստատած է
եւ այդ ճիւղին համար Անթապէն
ալ վարպետ մը հրաւիրած։

Նպաստից յանձնաժողովն ալ որո-
շած է 50 ոսկի զրկել։

— Թիֆլիսի Ներսէսեան թեմա-
կան դպրոցի հիմնարկութեան եւ
թանաթունհիւրհանոցի յօդուեա-
նին առթիւ Ս. Հայրապետը յիշ-
եալ դպրանոցի հոգաբարձութեան

ձեռնուցեր է իր հայրապետական
հետեւեալ երեք որոշումները եւ հո-
գաբարձութեան վրայ պարտք դը-
րած է զանոնք գործադրել։

Այդ որոշումներն են.
Ա.— Յանուն Հայոց Հայրապե-
տութեան ընդ միշտ նշանակել 5
որդեգիր. մին կիլիկիոյ վիճակէն,
երկրորդը Աղթամարայ, երրորդը
Պարսկաստանէն, չորրորդը անտի-
ացիոնիէն իսկ հինգերորդը չէր-
քէզհայերէն։ Այդ որդեգիրները
իրենց ուսումը աւարտելով պէտք
է ընդունին կամ վարդապետու-
թիւն, կամ քահանայութիւն եւ
պաշտօնավարեն իրենց ծննդավայ-
րին մէջ։

Բ.— Նկատողութեան առնել դպ-
րոցի արդի այն ուսուցիչներու
բազմամեայ վաստակը, որոնք 25
տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարեն։

Գ.— Գրաւմական պարգեւ տալ
վարժարանի տեսչին եւ ուրիշներու
ի պատիւ յորիչանի հանգիսին։

— Ինչպէս ասկէց առաջ ըսած
էինք Ռումանիոյ Թրակուզնա քա-
ղաքի ազգայինները տեղւոյն եկե-
ղեցիին մէջ պաշտօնավարող Տէր

Ղեւոնդ քահանային տնտրոյա-
կան ընթացքը Պատրիարքարան
տեղեկագրելով, անոր հեռացումը
խնդրած էին. եւ Պատրիարքա-
րան ալ նոյն տեղի Տ. Յարու-
թիւն քահանային հրամայած էր
եկեղեցիէն արտաքսել յիշեալ Տ.

Ղեւոնդը. այս անգամ կիմանալ
թէ Տ. Յարութիւն Պատրիարքա-
րան գրած է որ Տ. Ղեւոնդ կրօ-
նական ժողովին որոշումն ու Պատ-
րիարքարանի հրամանը անաստե-
լով ոչ միայն կը յաճախէ եկեղե-
ցին մնալ այլ մինչեւ իսկ կը շա-
րունակէ իր տնտրոյական ընթաց-
քը եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ, ի

մեծ զայնթակցութիւն տեղւոյն աղ-
գայնոց։

— Պօլսոյ Բերայի ազգատնիք-
նամ ընկերութիւնը հիւանդապա-
հութեան դասընթացք մը հաստա-
տած է որ մօտ օրէն պիտի սկսի։

—

ամենամեծ մասը բացարձակօրէն չէղծ
անձնաւորութիւններ էին։ Ուրպիւր
են Տեառք Ալէքսան Զէվադիքեան,
Միհրան Թէլեան, Յովհաննէս Ենոն-
քեան, Երուանդ Թուրքուեան, Տօթթ.
Ժամկոչեան, Ղազարոս Ատուրնի, Յ.վ
սեփ Զպուլեքեան։ Միմիայն Տիարք
Պեթ Ծանեան եւ Լեւոն Պէրպէրեան,
թէեւ յեղափոխական կուսակցութեան
մը կ'անդամակցէին այն տոնէ՝ բայց
իրենց ընկերական զիրքը, հեղահա-
րոյ բնաւորութիւնը, աշխատասիրու-
թիւնը եւ ուղղամտութիւնը ամբողջ
ժողովուրդին սիրելի դարձուցած էին
զիրենք, նոյն իսկ զգոհ տարրին անձ
նակաւ լաւագոյն բարեկամներն էին եւ
անոնց տոնները կը յաճախէին գիշեր
ցերեկ։ Բայց այն տոնն զգոհութեան
առարկան ուրիշ առանցքի վրայ կը
դառնար. խնդիրը թաղականեան եւ
հակաթաղականեան ըլլալուն մէջ կը
կայանար. զգոհները այս վերջին դա-
սին կը պատկանէին եւ հաշտ աչքով
չէին կրնար նայիլ Ազգ. ընկերութեան
նորոնտր մարմիններուն որոնց մէջ
կային երկու թաղական—Տեառք Ալէք
սան Զէվադիքեան եւ Պեթ Ծանեան
— մէկ թաղականի պաշտօնեայ—Տիար
Երուանդ Թուրքուեան. Թաղ. Խոր-

— Պատրիարքը շրջաբերականա-
մը Առաջնորդարանները հաղոր-
դած է զինւորական յետեւալ տուր-
քերու բաշխումը. եւ յանձնարա-
րած է որ հագ տանին եւ աշակ-
ցին կառավարութեան կողմէ պատ-
րաստուելիք նոր ցանկերուն։

— 1895ին գաւառներու բարե-
գործութեանց համար կազմուած
յանձնաժողովը իրատեղով մը լուծ-
ուեր է։

— Գաւառներու մէջ տիրող սոս-
կալի աղքատութիւնը նկատագրող
եւ նպաստ խնդրող նորանոր տե-
ղեկագիրներ կը հասնին պատրի-
արքարան։ Կառավարութիւնն ալ
մէկ կողմէ ծայրայիղ խստութեամբ
տուրքերը կը հաւաքէ եւ ժողո-
վուրդը որ գրեթէ ամբողջութեամբ
վճարելու անկարող է տուրքերը,
իւր վարուցանին պէտք եղածը ծա-
խած ըլլալէ դատ հիմայ ալ սկսած
է իր տան մէջ գտնուածները ծա-
խել տուրքեր վճարելու համար.
իսկ ամեն անոնք որ ծախելու բան
չունին ալ եւս հարկադրուած իս-
լամութիւնը կընդունին։

Վերջերս Երևոյի խիստ հրա-
մաններ գոցած է գաւառապետու-
թիւն պատահած գաւառներու իշ-
խանութեանց, որ կրօնափոխ Հա-
յոց իսլամանալուն պաշտօնական
արձանագրութիւնները կատարուին
որ հայոց նպաստաւոր պատահա-
կանութեան մը հանգէպ նորէն բը-
րիստոնեայ չըլլալուն։

— Հիւսիս-Մանս Էրի հայոց վի-
ճակին նկատմամբ ալ առնուած
տեղեկութիւնները շատ սրտաշարժ
են. կառավարութիւնը վերջին
չորս ամսուան մէջ արդէն կողոպ-
տուած այդ խեղճերէն 30,000 դա-
հեկանէ աւելի տուրք գանձած է։
Այդ հայերը իրենց բոլոր ունե-
ցածները ծախած ըլլալով հիմայ
գուռ գուռ կը մուրան եղեր։

— Խիզանի մէջ կարելի չէ եղած
այս տարի Զատիկը տօնել, թիւրք
զինուորներուն ըրած սպանալիքին
հետեւանք։ Հիւսիսի հաղորդու-

հրդէն ընտրուած Գաղթ. Յանձնաժո-
ղովոյ երկու անդամ—Տեառք Տօթթ.
Ժամկոչեան եւ Պէրպէրեան. նոյն Յան-
ձնաժողովոյ քարտուղարը—տիար Միհ-
րան Թիւեան։ Տիար Յովսեփ Զպուլ-
եանն անգամ, որ կրնար իրենցմէ
նկատուելի, կատարեալ վստահութիւն-
նին չէր գրաւել սակայն։ «Դիւրան
ձոյ մարդ է, Կ'ընէին, կարող է ի հար-
կին թաղականեան ըլլալ»։

Աւերմն ամէն ինչ թաղականեաննե-
րուն ձեռքը անցած էր Ազգ. ընկերու-
թեան մէջ. անո ինչ որ հեռացուց
զգոհ տարրը Ազգ. ընկերութեանէն
Ասիկա կը կաղմէ վերակազմեալ. . . Ազգ
ընկերութեան առաջին շրջանը։

Լ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ
(Շարունակելի)

Թիւն տանող քահանայ մը ցորեկ ատեն փողոցը իսլամներէն ծեծուէր է :

—Արաբկերի նկատմամբ Եւրոպական թերթերուն տրուած տեղեկութիւն մը Գայմագամին անշուք վարագործութիւնները կը պատմէ : Գայմագամը համարձակօրէն թէ կը հարստահարէ եւ թէ կանաչատուէ հայերը : Պաշտօնապէս մարդ կը զրկէ եղբոր տունները եւ ուզած ու հաւնած աղջիկն ու հարսերը իր պաշտօնատունը կանչել կուտայ : Ամեն անոնք որ կը դժկամակին եւ երթալ չեն ուզեր անոնց ամուսիններն ու եղբայրները հայրերը կը բռնատարկուին եւ աղջիկներն ու հարսերը բռնի ոստիկանութեան միջոցաւ կը տարուին Գայմագամին քով : Երոնք բռնաբարելէ եւ անպատուելէ յետոյ կը զրկէ իրենց տեղերը եւ այրերէն ալ ծանրածանր տուգանք կ'առնէ :

—Ֆրիւիպէն միջ կը գրեն : Տեղւոյն Ազգ. վարժարանի տնօրէնը Պ. Վ. Եւսէրիման Աղամեան ա. նուն աշակերտ մը գաւազանով սաստիկ ծեծած ըլլալով, ծնոցքը դատի դիմած է : Բժիշկէն առնուած բաթօրթը 12 օրէն բուժելի ցոյց կուտայ : Նոյն տնօրէնը քանի մը օր առաջ ալ նոյն աշակերտին եղբայրը ծեծած եւ ակռան կոտորած է եղբոր :

—Վանէն մայիս 23 թուականին նստակ մը հետեւեալը կը տեղեկացնէ :

«Գրեթէ թէ վանի սահմանի մէջ քանի մը հարիւր տուն հայեր մահմետականութիւն ընդունած են, սակայն մենք այդպէս լուր մը յսած չենք եւ բոլորովին անհիմն է այդ լուրը, անհագ եղիք» :

ԹԻՒՐԻԻԱ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ

Սէլանիկ վերայէթի տախիլին տէ վոտինա վէ Գարաֆէրիյէ թարափարընտա գարըշգըրգ զուհար իթտիկինտէն : Սիլանիկ վալիսի օլ թարափարա կիտէճէք իմիշ :

—Սթանպուլ Ս. Ամերիկա սէֆարէթի թարափարտան եէիտէն Պապը Ալիյէ պիր միւրաճաթլա իսթէնիլէն թաղմինթըն պիրտն էվիլ թէտիէսի թաղէպ օլընմըշ տըր :

—Իզմիր վէ Տրապիզոն թարափարընտա եուսուրճագ հասթալը զընտան եէնի վուգուսթլաք կէօրիւմիշ տիր :

—Պուլկարիտան թիւրքիայա հիճրէթ իթմէք արզուսընտա պուլընան Եահուտիլէր Պապը Ալիյէ միւրաճաթլա իտուպ միւստտէ իսթէմիշէր իսէտէ, բէտտ օլընմըշ տըր :

—Ուսում թիւրք գալէ վէ իսթիհքեմարընտա էսկի թօփլար գալտըրլուպ, եէնի ուսուլ թօփլար գօնսլմար գարարլաշտըրըլմըշ :

—Աճէմ Եահը վիէննայա կէլէրէք կալիցիտա վուգու պուլտճագ մանօրարտան սօնրա Բէշտա թա. րիգի իլէ Սթանպուլա կիտէճէք տիր :

—Խըտիվին զէվճէսի Սթանպուլա վասըլ օլմուշ տըր :

ՁԻՆ ԻԽԹԻԼԱԼԸ

—Ձինիլէր Բէքիտէքի ինկիլիլ սէֆարէթինի լիթէշէ վէրմիշէր :

—Ձինտէ վազը գարըշգըրգլուր հագգընտա ալընան հափտիս լէրէ նազարէն Ձինտուտըն հալի կիւն կիւնէ աղըրլաշմագտա տըր :

Հօնարատան վէրիլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն Ռուսիա տիւլ վէլը ստիւրէնին բէշր իլէ Բօրթ-Արթիւրտան 6000 քիշի տահաթիէն-Ձին լիմանընա եօլլամըշ տըր : Պուլտան մատաա 4000 քիշիտէ Բէքին իւլէրինէ Կիւրիմէք տէ տիրէր :

Յրանալ վէ ինկիլիլ օլարագ 30 միսթօնար Ձինիլէր թարափարտան բարլաշմանմըշտըր : 2000 քիշի միւսէլլահ օլարագ էճնէպի գոնսլտահանիլէրի մուհաֆագա իթմէքտէ տիրէր :

—Ձին տախիլի Բէքին չըմէնն տըֆէր եօլլարընը խարապ իթմիշէր, քէօբրիլէրի երզմըշտըր պուսէպէպտէն էճնէպի տակէրիլէրին իլէրլէմէսի դայէթ միւշքիւ, օլըր :

—Էճնէպի տակէրիլէրին Բէքի նէ տուսուլինէ Ձին հիւքիւմէթի թարափարտան միւստտէ օլընմըշ վէ պու միւստտէ իսթէրէմէն սէֆարէթ հանէլէրէ պիլտիլիլ տիր :

—Ձին տալարընտա տիւլէլը էճնէպիլէնի մէվճուտ տօնանմարտընըն մըգտարը 86 օլուպ, պուլարտան 24 ինկիլիլ, 22 ի Ամերիկա, 18 ի Յրանտա, 15 ի Ռուսիա վէ 6 առէտ տէ Ալմանիանըն տըր :

—Ձինիլէր Բէքիտէքի ճարտն սէֆարէթինի եագրպ, սէֆարէթ մասլահաթ կիւլպըրըն տախիլ թէլէթ իթմիշէր :

—Ճարտն Ձինտուտան 4000 տակէր եօլլանմասընը գարարլաշտըրմըշ տըր :

—Բէքիտէքի Ալման սէֆրի նին էօլտիլիլիլ օլտըլը էվլուս կուլէթալարընտա կէօրիլմիշ տիր :

—Ինկիլիլէրա՝ Ճէնուպի Աֆրի. քատա մէվճուտ օրտուսընտան 50 պին քիշի Ձինէ եօլլամագա գարար վիւրմիշ օլուպ, հաղըրլըք կէօրմէքտէ տիր :

—Ստիլլուտա (Ֆիլիբին տաա. լարը) պուլունան Ամերիկա օրտուսընա Ձինէ կիտէճէք ալալարըն հաղըրլաշտըրլուսար իշին բէիսի հիւքիւմէթ Ս. Սաք Քիլիլէյտէն տէլէ էմր կիլմիշ տիր :

—Ձին գարըշգըրգլուրընտան տօլլը Ռուսիա Մանչուրիա 42 պին փիլյատէ 8000 սիւվարի վէ 136 փարէ թօփ տօլտուրմըշ :

—Էճնէպի տօնանմարտըն իւլէրինէ թաքա. իսթիհքեմարընտան աթէշ իտիլմէսինտէն էվլուս հարպ սէֆիլիլէրի օտտէ թաքուլը թօփա թուլթուպ իսթիհքեմարըն գալթ իթտիլէր :

—Բէքիտէքի ճարտն սէֆարէթի պուշ թէրմիւմըն սէքիլ մանտարիլէր էօնիւնտէ էօլտիլիլ միշ տիր :

ՍԻԻԹԵՆԵՎԱԿԻՅԵ

Ս. Բիթերպուրկտան վէրիլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն, վար. չաւիտաա (Էէհիստան փալմախ. թը) Քիլիլտէ, Օտէստա, Նիհլիս (Ոչնչական) ֆըրգաւընա մէնտուպ բէք չօք քիշի տէրտէսթ օլընմըշ տըր :

—Ալմանիա տօնանմասընըն տըր. թըրըլմասը իշին Ալման մէճլիս մէվուսանընա թաղտիմ օլընան նիլաւմիւմէն ալնէն գապուլ օլընմըշ տըր :

—Ալանգիտէքի ըստան էլան տէվամ իտուպ օրտաաթի ինկիլիլ վէր դայէթ թէլէլիլէր պիր հալտէ պուլընմագտա տըրլար փալմաթ օլան ֆուստի շէշրի պու տէֆա թէքըրար Ասիլի մուհաթէրէ իթմիշէր : Ինկիլիլ վալի մուսթէնէթ թալէպ իթմէքտէ իսէտէ մուստպէրալ զայէթ միւշքիլէլմիշ վէ եօլլար քէսիլմիշ տիր :

—Աստրիա նաֆա նէպարէթին պէօյիւք մէվուրարընտան պիրիսի Օկիւսթ Սօսէտիկ նամքիմ սէ թահթի թէֆէրիլէր տըրմըշ օլուպ հաֆիլէն մուհաթէմէսի կէօրիլմէքտէ տիր : մէքընմ հարպիլէ բլանլարընը պիր էճնէպի տէօվէթէ սաթմըշ օլտըլընը անլաշըլմըշ տըր :

—Էուսուրճագ հասթալըն էլան իսկէնտէրիլէր վէ Բօրթ-Սալիտտէ տէվամ իթմէքտէ տիր :

—Աստրիա մէճլիսի մէպուսանընըն էն սօն իճթիմաւընտա էմսալի հէման բէք ալ կէօրիլմիւշ գարըշգըրգլուր վուհուր իտուպ մէպուսար եէքաթիլէրի օրտա տէօյմէլէ պօյմալա գատար գալըշմըշտըր : Իմրէրաթօր մէճլիսին թաթիլինի էմր իթմիշ տիր :

—Պապը Ալի թարափարտան Պալքան էյալէթլէրի իշին վաղ օլընան եէնի կէօվիւք նիլաւմիւսէ սինին նէթիլմէսի օլարագ Բիլէտա 4 Բասուգ ֆապրիգալարը գաբանմըշ վէ 2000 տմէլէ իշիգ գալմըշ տըր : Եունան հիւքիւմէթի թիւրքիտան Եունանիտա, նա կիւրէն էշեալար իշին եէնի պիր նիլաւմիւմէ չըգարմագ նիլէթինտէ իմիշ :

Թիւրքիտան սէնէվի 17 միլ. եօն ֆրանք գըլմէթիւտէ էշեա Եունանիտանա կիւրմէքտէ վէ եունանտան իսթ 5 միլիոն ֆրանք. լըգ էշեա թիւրքիտա կիւրմէքտէ պու հալտէ էն զիյատէ զիյան իտէճէք թիւրքիա օլաճագ տըր :

—Ռուսիա հարպիլէ նաղըրը կովկասիա վէ Ռուս թիւրք հուսուտընա եագըն գուվէրի ա. կէրիլէ թէֆիլիլ իթմէք իշին կովկասիաա պուլընմագտա իտի, փալմաթ տան թէլէկրաֆա սէրիլէն չաղըրըլմըշ տըր :

—Ռուս խարիճիլէ նաղըրը գօնթ Սուրափիլէ վէֆաթ իթմիշ տիր :

—Ս. Բէթերպուրկտա պուլընան Սթանպուլ Ռուս էլիսի Ս.

Ջէնպիլէֆ Սթանպուլ տէօնիլէ տիր :

ՍՈՒՀԱՐԵՊԵ

«Սթանտարտ»-ը վէրտիկի մալիւմաթա նազարէն սօն օն պէշ կիւն զարֆիտա Պօէրլէր ինկիլիլ լէրտէն պիւտէն զիյատէ էսիր պուլըշտըր : Պու եէնի էլէ կէշէն էսիրլէրտէն 1000 քիշի զէնկին վէ գատէկեանլար օլուպ, Պօէրլէր էլէրինէ կէշիլմիշ պու գայէթ պու հալըրէ հիլիլէրի ալուպ չէքիլմիշէր : Իշպու էսիր տիւլէն ալալ միլիօնիլէր ալալ թապիր օլընպ պուլարըն իշիսի իսթ Տիւք Բօրթլանտ իմիշ :

—Բիթերպուրտան վէրիլմիշ թէլէկրաֆաա նազարէն, շէշ մէքքիւր էթրաֆիտա տօրաշտն Պօէրլէր ինկիլիլէրի սուրէթր տաթիլէ տէրաճաթը իթմէքտէ վէ շիտաթի մուհաթէլէր վագու պուլմագտա : Պու մուհաթէլէրին պիրիտէ ժէնէրալ համիլթըն եարալանմըշ տիր :

ՀԱՋԻ ԱՀՄԵՏ ՄՈՒՍԹԱՐ ՓԱՇԱ

Մուշը Օսմանլը ֆէվքէլաւտէ գօմիւրի թիւրք տէօվէթի երգըլմագա եիւլ մաթտուղընը սէօլ լէրէրէք մէմուրիլէթինի թէլէրիլմիշ վէ Երլուրընա իսթիֆաթ իլէ պէրապէր աթիտէքի իսլահաթ պէ, ալանմէսինի կէօնտէրմիշ տիր :

1. Հիւքիւմէթին վէ էհալին իշիլէրինէ նէպարէթ իթմէք իշին պիր մէճլիսի խաալն իլէշքիլի :

2. Սահաթէմէլէրին սէրպէսթիլի :

3. Մաթպուլաթըն հիւրիլէթի :

4. Սալիլէ տալի հէր պիր իլ մէճլիսի վիլէլանըն գարար իլէ կէօրիլմէսի :

5. Սէլիս վիլէլա գարարա. բընըն կէրի տէօնմէսի :

6. Սէլիսի վիլէլանըն միւս թալիտ վէ ալիմ գալմարտան թէլէթիլ օլընմագա :

7. Իտարիլ Մալիլէ իշին էճնէպի տէվէթլէրի նէպարտէ պուլընան թիւրք էլիլէրինին սընթը իքիլմէսի տէրէճէլէ ինտիլիլմէսի :

8. Գուվէրի Պահրիլէրին իսլահ :

9. Թէքըրար օրտուսըն իսլահ վէ սէրտուլըք ուսուլընըն եէնի տէն վաղը :

10. Ուսում տէօվէթ մէմուրիլէթլէրինտէ ճիւս վէ մէզէպ ալըլմագալըն հէր պիր օսմանլը թէպալարընըն գապուլը :

11. Վաղֆ վէ մէթլէպ իտարէլէրինտէ եալընը իսլամ գալլա նըլմագա :